

Александар СИМОНОВСКИ

ЈНУ Институт за национална историја – Скопје

ДОКУМЕНТ ЗА РЕВИЗИЈАТА НА ДОКУМЕНТАЦИЈАТА НА СЛУЖБАТА ЗА ДРЖАВНА БЕЗБЕДНОСТ ПО БРИОНСКИОТ ПЛЕНУМ ВО 1966 ГОДИНА

Одделението за заштита на народот (ОЗН) при Поверенството за народна одбрана на Националниот комитет на ослободувањето на Југославија (НКОЈ) е основано на 13 мај 1944 година по наредба на Јосип Броз-Тито, претседател на НКОЈ и врховен командант на Народно-ослободителната војска и Партизанските одреди на Југославија.¹

Од настанувањето ОЗН е водено од еден центар и организациски единствено поставено за цела Југославија. Директно му било подредено на Поверенството за народна одбрана на НКОЈ. Началник на ОЗН за цела Југославија бил Александар Ранковиќ.²

Основањето на ОЗН е клучен момент во процесот на создавањето и развитокот на безбедносно-разузнавачкиот систем на Демократска Федеративна Југославија.³ По донесувањето на Уставот на Федеративна Народна Република Југославија на 31 јануари 1946 година се реорганизирани безбедносно-разузнавачките служби. Реорганизацијата

¹ *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944.-1946., Dokumenti, Dalmacija*, Priredili: Mate Rupiќ, dr. sc. Vladimir Geiger (Slavonski Brod – Zagreb: Hrvatski institut za povijest - Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, Hrvatski institut za povijest, 2011), 41; Јосип Броз Тито, *Собрани дела*, Том дваесети: 16 април – 30 јуни 1944 (Скопје: Комунист, Култура, Македонска книга, Мисла, Наша книга, 1984), 94 – 98.

² Kosta Nikoliќ, Bojan B. Dimitrijeviќ, „Formiranje OZN-e u Srbiji i Beogradu i likvidacije ‘narodnih neprijatelja’ 1944“, *Istorija 20. veka*, god. XXVIII, br. 2, Beograd (2010), 10.

³ Милан Милошевиќ, „Порекло и еволуција органа државне безбедности социјалистичке Југославије (1944-1966)“, *Гласник*, бр. 41, Ваљево (2007), 110.

на ОЗН почнала во февруари 1946 година и завршила во текот на следните месеци.⁴ На 13 март 1946 година од Првиот и од Вториот отсек на ОЗН е формирана Управата за државна безбедност (УДБ) која на сојузно ниво почнала да делува на истиот датум.⁵

Во јуни 1966 година Ранковиќ бил обвинет за илегално прислушување на телефонскиот разговор на Тито и на неговата сопруга Јованка. Ова претставувало изговор за понатамошните обвиненија за неговиот конзервативен политички став, што потоа послужило за подигнување на пошироки обвиненија презентирани на IV пленум на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Југославија (Брионскиот пленум), одржан на 1 јули 1966 година. Прислушување немало, туку обвиненијата биле политички и биле поставени на платформата за потполна дискредитација на Ранковиќ, на УДБ и со намера да се изврши политички пресврт во внатрешната политика на Југославија. Ранковиќ и некои од неговите блиски соработници од југословенските и од српските служби за безбедност се отстранети од политичкиот живот.⁶

Интенциите на Брионскиот пленум наложиле целосна реорганизација на органите за внатрешни работи.⁷ По Пленумот бранот реформи ја зафатил службата за внатрешни работи, посебно Државната безбедност.⁸ Една од првите последици на одлуките на Пленумот било пристапувањето кон реорганизација во Сојузниот секретаријат за внатрешни работи (ССВР).⁹ Дошло до значајни промени во службите за безбедност, посебно во УДБ, и тоа на сојузно ниво. Управата за државна безбедност го променила називот во Служба за државна безбедност (СДБ). Се случиле значајни промени: слабеење на функциите на сојузната СДБ и засилување на републичките служби за државна безбедност, драстично намалување на бројот на вработените и персонални

⁴ Светко Ковач, Бојан Димитријевиќ, Ирена Поповиќ Григоров, *Случај Ранковиќ: из архива КОС-а*, Друго издање (Београд: Медија центар „Одбрана“, 2015), 34.

⁵ Zdenko Radelić, „Ozna/Udba: popisi neprijatelja i njihova kategorizacija (1940-ih i 1950-ih)“, *Časopis za suvremenu povijest*, Vol. 49, No. 1, Zagreb (2017), 64; Коста Николић, *Мач револуције – ОЗНА у Југославији 1944–1946* (Београд: Јавно предузеће Службени гласник, Српски код, 2013), 211.

⁶ Svetko Kovač, Bojan V. Dimitrijević, „Slučaj Aleksandra Rankovića prema dokumentima КОС-а: da li je bilo prisluškivanja?“, *Istorija 20. veka*, god. XXXIII, br. 1, Beograd (2015), 9 – 22.

⁷ Државен архив на Република Македонија, Скопје, 1.427.200.23/368.

⁸ Bojan V. Dimitrijević, „Odjek Brionskog plenuma na službu unutrašnjih poslova 1966 – 1970.“, *Istorija 20. veka*, god. XIX, br. 2, Beograd (2001), 75.

⁹ Ковач, Димитријевиќ, Поповиќ. Григоров, *Случај Ранковиќ*, 390.

промени во сојузната СДБ и др. По реформата и формално бил официјализиран називот СДБ.¹⁰

Една од битните последици на реорганизацијата на Државната безбедност по Брионскиот пленум била одлуката да се изврши преглед на архивата на УДБ за Југославија, да се намали – да се уништи непотребната документација на Службата и количината на документацијата да се сведе на законскиот одреден делокруг на реорганизираната СДБ.¹¹ Во периодот по Пленумот е вршена ревизија на комплетниот архивски фонд на СДБ со цел тој да се доведе во согласност со новата ориентација на работата, со задачите и со потребите на Службата. За обемната ревизија детално ни сведочи еден интерен документ на СДБ од кој се предочуваат најважните факти.¹²

Во оваа пригода го објавуваме споменатиот интерен документ. Тој се наоѓа во Архивот на Југославија во Белград, фонд 130: Сојузен извршен совет, фасцикла број 558.

¹⁰ Исто, 389–394.

¹¹ Исто, 397.

¹² Срѓан Цветковиќ, „Како је спаљено пет километара досијеа УДБ-е. Велика ревизија документације Службе државне безбедности после смене Александра Ранковића и Брионског пленума 1966.“, *Архив*, год. IX, бр. 1 – 2, Београд (2008), 71 – 84.

СОЈУЗЕН ИЗВРШЕН СОВЕТ

Стр. дов. 01 Бр. 42

3.IV.1969 год.

Б Е Л Г Р А Д

Примено на 3.IV.[19]69 година

СОЈУЗЕН СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ВНАТРЕШНИ

РАБОТИ

Служба за државна безбедност

Строго доверливо

РЕВИЗИЈА НА ДОКУМЕНТАЦИЈАТА
НА СЛУЖБАТА ЗА ДРЖАВНА БЕЗБЕДНОСТ

Белград, 5 февруари 1969 година

Примерок бр. 9

РЕВИЗИЈА НА ДОКУМЕНТАЦИЈАТА НА СЛУЖБАТА ЗА ДРЖАВНА
БЕЗБЕДНОСТ

Истовремено со реорганизацијата на Службата за државна безбедност по IV пленум на ЦК¹³ на СКЈ,¹⁴ во Сојузниот и во републичките секретаријати за внатрешни работи се пристапи на ревизија на постоечката документација на СДБ и на нејзиното сведување на законски одредениот делокруг на Службата. Во јули и во август 1966 година се утврдени основните критериуми за извршувањето на оваа работа во целата СДБ. Одлучено е дека покрај оживувањето на работата на Службата, тоа да биде една од приоритетните тековни задачи.

За нешто повеќе од 20 години работа, во архивите на СДБ се собраа огромни фондови на материјали од разни видови и значења. Пред сè тоа се материјали добиени врз основа на законското овластено делување на Службата /полицискиот и државниот апарат на поранешната Југославија; странските разузнавачки служби пред, за време и по војната; квислиншките воени и други организации за време на војната; Гестапо;¹⁵ непријателската емиграција; групи и поединци на линијата на ИБ;¹⁶ непријателски ориентираните дел на клерот итн./ . Се насобраа и бројни материјали за прашањата и за проблемите кои не спаѓаа во делокругот на нејзината работа: т.н. антисоцијалистички појави; анализите за состојбата во одделни општествени средини и во јавното мнение; податоците за кандидатите за ...;¹⁷ податоците за нашите граѓани кои бараа пасош /на пример, СДБ за Белград располагаше со 100 000 досиеја образувани по оваа основа/; нашите граѓани кои по било која основа, па и службено, контактираа со странци; нашите граѓани за кои од разни установи се барани проверки од СДБ со цел нивно вработување; граѓаните кои не ги извршија обврските во периодот на задолжителниот откуп итн. На ова треба да се додадат и бројните податоци и материјали кои Службата ги добиваше од другите сродни институции /во СДБ во РСВР¹⁸ на Хрватска имаше околу 120 000 досиеја при-

¹³ ЦК – Централен комитет.

¹⁴ СКЈ – Сојуз на комунисти на Југославија.

¹⁵ Гестапо – Тајна германска државна полиција.

¹⁶ ИБ – Информбиро.

¹⁷ Не го расчистивме текстот.

¹⁸ РСВР – Републички секретаријат за внатрешни работи.

мени од Службата за безбедност во ЈНА¹⁹ за резервниот кадар, а во СДБ во РСВР на Србија се наоѓаа бројни материјали за демобилизираниот и за пензионираниот старешински кадар на ЈНА/. Сите материјали кои се однесуваа на лица, па и на управни предмети, беа нарекувани досиеја.

На денот 1 јули 1966 година, во архивите на СДБ, покрај другите материјали се наоѓаа и 2 754 923 т.н. досиеја за лица:

- СДБ во РСВР на Босна и Херцеговина	316 445
- СДБ во РСВР на Црна Гора	40 885
- СДБ во РСВР на Хрватска	826 965
- СДБ во РСВР на Македонија	243 374
- СДБ во РСВР на Словенија	270 678
- СДБ во РСВР на Србија	692 250
- СДБ во ССВР	364 326

Некои републики и пред IV пленум на ЦК на СКЈ преземаа одредени /парцијални/ мерки со цел ревизија на постоечката документација. Така, во 1964 година во СДБ во РСВР на Хрватска е донесена програма за ревизија на документацијата и врз база на неа во периодот до 1 јули 1966 година се уништени 231 640 т.н. досиеја за лица. Истата година во СДБ во РСВР на БиХ²⁰ е одлучено во РСВР да се повлечат сите материјали на СДБ кои имаа вредност на историска граѓа или оператив-но не беа користени.

Покрај личните досиеја, во архивите на СДБ се наоѓаше и голема маса на други материјали: досиеја на објекти /странски мисии, институции и организации кои оперативно ги обработуваше СДБ/; проблемски досиеја; историска и трофејна граѓа итн. Вкупниот обем на документацијата /вклучувајќи ги и личните досиеја/ во СДБ на ден 1 јули 1966 година, не сметајќи ја СДБ на СР²¹ Хрватска за која немаме податоци, изнесуваше 9 620 должински метри и тоа:

- СДБ во РСВР на Босна и Херцеговина	1 585 дм ²²
- СДБ во РСВР на Црна Гора	500 "
- СДБ во РСВР на Хрватска	/нема податоци/

¹⁹ ЈНА – Југословенска народна армија.

²⁰ БиХ – Босна и Херцеговина.

²¹ СР – Социјалистичка Република.

²² дм – должински метар.

- СДБ во РСВР на Македонија	1 434 дм
- СДБ во РСВР на Словенија	1 068 "
- СДБ во РСВР на Србија	2 536 "
- СДБ во ССВР	2 497 "

Треба да се има предвид и фактот дека во СДБ во целиот повоен период не се вршени, освен ретки исклучоци, систематски и постојани ревизии и шкартирање на непотребниот материјал. /Голем процент на граѓата отпаѓаше на дупликации и на други излишни копии, концепти и на разни верзии кои му претходеа на конечниот документ, пропратни акти и сл./. Од друга страна, во документацијата се задржуваше и граѓата настаната при вршењето на оние работи кои веќе не се во надлежност на СДБ /некои веќе одамна/, како на пример: пасошката служба, граничните инциденти, следењето на целокупната странска пропаганда по пат на радио, печатот итн. Покрај тоа, во СДБ во одделни органи за внатрешни работи постоеја тенденции за собирање и за истражување на историската граѓа и надвор од доменот на разузнавачките и на контраразузнавачките служби /активноста на квислиншките организации на воен, политички, управен и на друг план итн./.

По IV пленум на ЦК на СКЈ се преземени конкретни мерки што побргу и што постручно да се изврши ревизија на постоечката документација. Во сите републички секретаријати за внатрешни работи и во ССВР се формирани комисији со задача да ја организираат, а работните групи составени од активни и од пензионирани работници на СДБ, да ја извршат оваа работа /во ССВР едно време тоа го вршеше посебна привремена организациона единица/. До крајот на 1966 година се извршени работи на груба класификација на постоечките материјали и за уништување е издвоен повеќето материјал кој беше предмет на осуда на IV пленум. По тоа е продолжена систематската активност на ревизија на целокупната документација.

Од 2 754 923 досиеја на лица, колку што се наоѓаа во документацијата на СДБ на 1 јули 1966 година, до крајот на 1968 година се уништени 2 141 155 досиеја, 153 598 се предадени /на Службата за јавна безбедност, Службата за безбедност во ЈНА и на научно-историските институти и на архивите/, додека 460 170 досиеја се задржани во документацијата на СДБ. Поголемиот дел од досиејата кои се задржани во СДБ, всушност, исто така припаѓаат на историско-архивскиот фонд /на пример, во СДБ во РСВР на СР Србија, од 188 450 задржани досиеја, во историскиот фонд спаѓаат 126 700 досиеја, односно повеќе од две тртини/.

При ревизијата се уништени сите лични досиеја кои не содржеа податоци за непријателската активност која сообразно Законот за служба за внатрешни работи и која сообразно Правилата на СДБ треба да ја следи СДБ. Поголемиот број уништени лични досиеја содржеа позитивни податоци за лицата /проверки вршени на барање на ЈНА, на СКЈ, на управните органи или за потребите на самата СДБ/, како и молби, проверки и др. списи во пасошките предмети. Извесен број уништени досиеја содржеа податоци за непријателските ставови, јавните непријателски истапи и за другите манифестации и појави кои немаат карактер на тајна и на организирана непријателска активност. Меѓутоа, истовремено се уништени и предмети, односно списи кои содржат недоволно проверени, односно непотврдени индиции и податоци за постоењето на тајното непријателско дејствување на одделени лица /особено лица кои заземаа било какво одговорно место или положба во општествениот живот/.

Од вкупниот обем на граѓа во СДБ во сите органи за внатрешни работи /со исклучок на РСВР на СР Хрватска/, кој на денот 1 јули 1966 година изнесуваше 9 620 должински метри, при ревизијата се уништени 5 452 дм, 1 115 дм се предадени на другите служби, органи и институции, а се задржани 3 053 дм граѓа, со тоа што ревизијата, особено на историските фондови, како и на списите внатре во оние досиеја кои остануваат во СДБ, се врши и понатаму. Според ориентационите процени, по завршувањето на целокупната работа во СДБ ќе останат сè на сè 30 – 40% од сегашниот обем на граѓата.

Во продолжение даваме краток осврт на ревизијата на документацијата на СДБ во одделните органи за внатрешни работи.

СДБ во РСВР на Босна и Херцеговина. На крајот на 1964 година е донесено Упатство за повлекување од теренот во РСВР на материјалите кои не беа во употреба или пак претставуваа историска граѓа. Таа работа е завршена пред 1 јули 1966 година. Во фондовите пред IV пленум се наоѓаа 141 445 досиеја за лица, 4 245 збирни досиеја со податоци за 175 000 лица /евидентирани по антисоцијалистичките појави, по контролите на патувањата во странство, по податоците за лицата во специјалните воени единици/, што значи вкупно 316 445 досиеја и предмети за лица, како и поголема количина разна историска и друга граѓа /годишни и други извештаи, анализи, елаборати, информации, разни билтени, нормативни и директивни акти итн./. На 1 јули 1966 година вкупниот обем на граѓата изнесуваше 1 585 должински метри.

Во текот на 1967 година е извршена ревизија на личните досиеја и на другите предмети за лица и за уништување се издвоени 247 305, а

во СДБ се задржани 69 140 досиеја. Покрај тоа се прегледани предмети од проблемската и од општата архива, како и деловодници, регистри и други книги. Вкупно се уништени околу 1 189 долж[ински] метри различен материјал, надвор од СДБ е предаден 1 долж[ински] метар граѓа, а се задржани околу 395 дм.

СДБ во РСВР на Црна Гора. До 1 јули 1966 година се водени 40 885 досиеја за лица и 478 други досиеја /објекти, проблемски итн./. Вкупниот обем на граѓата изнесуваше околу 500 долж[ински] метри.

По IV пленум е извршена поделба на материјалот на основни фондови, а потоа селекција и одвојување за уништување. Досега се уништени 29 207, а се задржани 11 673 досиеја за лица. Исто така се уништени 448 други досиеја /објекти, проблемски итн./, над 50 илјади разни извештаи, анализи, информации, забелешки итн. Вкупно се уништени 369 долж[ински] метри граѓа, надвор од РСВР е предаден околу 1 долж[ински] метар, а засега се задржани 130 дм, со тоа што значителен дел од оваа граѓа дополнително ќе се предаде на вонресорските институции.

СДБ во РСВР на Хрватска. На денот 1 јули 1966 година во СДБ во РСВР на Хрватска беа евидентирани 826 965 лица во активна и во пасивна документација, од кои секое без оглед на вредноста и на тежината на податоците имаше свој предмет, односно т.н. досие. /Веќе пред IV пленум, врз основа на одлуката на РСВР од 1964 година се почна со ревизијата и во периодот до 1 јули 1966 година се прегледани 496 100 досиеја од кои се уништени 231 640/. Ревизијата на личните досиеја е завршена до крајот на 1966 година, а мал број на досиеја е уништуван и во текот на подоцнежната обработка. Вкупно се уништени 724 265 досиеја, а засега се задржани 102 700, со тоа што тој број и понатаму ќе се намалува.

Покрај личните досиеја, во архивата во времето на IV пленум имаше многу историска, трофејна и друга граѓа. На вонресорските институции /пред сè на Институтот за проучување на работничкото движење во Архивот на Хрватска/ се предадени обемни фондови на Земската комисија за утврдување на злосторствата на окупаторот, на Савската бановина и др., потоа фонд на книги, на весници итн. Сега, обемот на историската граѓа во СДБ изнесува 27 долж[ински] метри, со тоа што подоцна значително ќе се намали.

СДБ во РСВР на Македонија. Во сите единици на СДБ пред IV пленум се водеа 243 374 разни лични досиеја и предмети /од тоа 70 064 молби и проверки на наши граѓани за патување во странство/, како и околу 4 милиони страници разни други материјали. Вкупниот обем на граѓата изнесуваше 1 434 долж[ински] метри.

По извршената ревизија се уништени 195 374 лични досиеја, 12 119 се отстапени надвор од СДБ, а е задржано 35 881 досие. Од вкупниот обем на граѓата /1 434 дм/ се уништени околу 920 дм, отстапени се 16 дм, а во Службата сега се наоѓаат уште околу 498 дм документација.

СДБ во РСВР на Словенија. До IV пленум во сите единици на СДБ се водеа 270 678 досиеја за лица. Заедно со другата граѓа вкупниот обем на материјалот на денот 1 јули 1966 година изнесуваше околу 1 068 долж[ински] метри. При ревизијата, овој материјал е поделен на неколку групи: материјал кој останува во архивата на СДБ; материјал за предавање на Службата за јавна безбедност или на другите институции и материјал за уништување.

Со извршената ревизија се уништени 155 034 досиеја, на Службата за јавна безбедност се предадени 81 235, а во СДБ се задржани 34 409 досиеја, со тоа што тој број уште ќе се намали. Од вкупниот обем на граѓата /1 068 дм/ се уништени 428 дм, предадени се 286 дм, а во СДБ се задржани 354 дм граѓа. Според ориентационите процени, по завршената работа вкупниот обем на граѓата ќе изнесува околу 100 дм.

СДБ во РСВР на Србија. На денот 1 јули 1966 година во СДБ на оваа република имаше регистрирано 692 250 досиеја за лица /Белград – 270 000, потесното подрачје на Србија – 225 175, АПВ²³ – 144 475 и АПКМ²⁴ – 52 400/. Со досегашната ревизија се уништени 503 800 досиеја за лица, а се задржани 188 450 досиеја, од кои 61 750 за оперативно-актуелниот, а 126 700 за историскиот фонд. Материјалите се концентрирани во републичкиот, односно во покраинските центри.

На денот 1 јули 1966 година вкупниот обем на граѓата изнесуваше /сметајќи ја и граѓата дополнително отстапена од СДБ во ССВР/ 2 536 дм. Од тоа досега се уништени 1 236 дм, надвор од ресорот се отстапени 80 дм, додека во СДБ се наоѓаат уште 1 220 дм граѓа. /Оваа количина е релативно голема поради обемноста на трофејните и на историските фондови, од кои, меѓутоа, некои се подготвуваат за предавање вон СДБ/.

СДБ во ССВР. На денот 1 јули 1966 година во СДБ во ССВР имаше 364 326 досиеја и други предмети за лица. Од тоа, со досегашната ревизија се уништени 286 170 досиеја, 60 239 се отстапени надвор од СДБ во ССВР /на Службата за јавна безбедност во ССВР – 1 193, на Службата за ДБ²⁵ во РСВР и на Службата за безбедност во ЈНА – 24 167, на науч-

²³ АПВ – Автономна Покраина Војводина.

²⁴ АПКМ – Автономна Покраина Косово и Метохија.

²⁵ ДБ – Државна безбедност.

ните институти и на архивите – 34 879/, а засега се задржани 17 917 досиеја. Во текот на понатамошната обработка тој број ќе се намали на 6 – 8 илјади. Ваквиот мал број лични досиеја кои остануваат во СДБ во ССВР резултира и од функцијата и од надлежноста на СДБ во ССВР, која првенствено е координативно-насочувачка /а документацијата се базира на аналитичките материјали на РСВР/. Поголемиот дел од документацијата на СДБ во ССВР ќе се води во облик на досиеја на објекти /странски разузнавачки служби, странски мисии, екстремни емигрантски организации итн./ и на досиеја по видовите и по облиците на непријателското делување, а во облик на лични досиеја, главно за службеници и за одредени врски на странските мисии.

Во времето на IV пленум вкупниот обем на граѓа во СДБ во ССВР изнесуваше /метајќи ја и граѓата за емиграцијата и за странските служби, која ССВР мораше да ја преземе од ДСНР²⁶ по тој датум/ 2 497 долж[ински] метри /според непрецизните процени околу 12 – 16 милиони страници А4 формат/, како и околу 275 илјади метри филмска лента, 28 илјади фотографии и 500 грамофонски плочи и магнетофонски ленти. Од тоа, до сега се уништени 1 310 дм граѓа, надвор од СДБ во ССВР е отстапен 731 дм /на Службата за јавна безбедност и на заедничките служби на ССВР – 275 дм, на СДБ во РСВР и на СБ²⁷ во ЈНА – 226 дм, на вонресорските институции – 230 дм/, а за сега во СДБ во ССВР се задржани, не сметајќи околу 65 дм документација во тековната работа, околу 456 дм, од кои, меѓутоа, околу 200 дм веќе се подготвени за отстапување надвор од СДБ во ССВР и за уништување. Според процените, тој обем на крај ќе се намали на околу 120 – 160 дм.

x
x x

Набљудувајќи ја и оценувајќи ја во целина досегашната работа на ревизијата и на средувањето на документацијата на СДБ, можеме да констатираме дека е отстранета, т.е. е уништена или е предадена надвор од СДБ граѓа за која од политичко или од стручно становиште нема оправдување да остане во нашите архиви, и дека документацијата фактички е сведена на рамките кои произлегуваат од делокруготот и од надлежноста на СДБ.

Во натамошната перспектива на вонресорските установи /на институтите и на архивите/ ќе се отстапат уште некои фондови на граѓа. Меѓутоа, поради сè уште големата чувствителност на подато-

²⁶ ДСНР – Државен секретаријат за надворешни работи.

²⁷ СБ – Служба за безбедност.

ците, одделни долго време ќе останат во нашите архиви /на пр. фондовите на разните установи на поранешната германска служба и сл./.

Во текот на работата на ревизијата на документацијата на СДБ требаше да се решат низа проблеми /организациони, кадровски, финансиски, методолошки, технички/ со цел оваа работа на време и стручно да се изврши. Финансиските средства претставуваа еден од факторите кој донекаде ја успоруваше работата на ревизијата на документацијата /некои републики не можеа благовремено да ги обезбедат/. И стручниот пристап на оваа работа бараше одредени напори. Требаше детално, така да се каже страница по страница да се прегледа секој документ и да се отстрани сето она што е надвор од делокругот на СДБ, а притоа ниту еден спис и ниту еден податок кој е од интерес на Службата за ДБ, на другите органи, на институциите или на историјата да не се уништи неповратно.

Меѓутоа, со оглед на сè уште големата количина материјал и нееднаквиот степен на нејзината селективност во одделни органи, ќе треба да се вложат уште значајни напори за дефинитивното завршување на таа работа за да биде документацијата што пооперативна и што по погодна за работата на Службата и за нејзините обврски кон другите фактори. За таа цел ќе бидат потребни и соодветни средства и обезбедување на некои други услови.

Треба да се има предвид дека досегашната работа во најголем дел е извршена низ форма на договор за дело /претежно со пензионираниите работници/, а што ќе мора да се применува и понатаму, зашто активниот состав на Службата со оглед на сложените и на бројните работи не може да ја изврши и оваа задача. Меѓутоа, интенциите за сè поголемо ограничување на овој облик на работа /било низ неговата изречна забрана или низ политиката на оданочување/ наметнуваат сериозни потешкотии. Исто така се наметнува и потребата за што побрзо завршување на оваа работа. Во таа смисла ќе мораме да бараме соодветни сопствени решенија како и помош од надлежните фактори. /Овие прашања сега се проучуваат/.

Со цел порационално и со цел посигурно чување и користење на документацијата на СДБ, како во тековната работа така и во вонредните /воени/ услови, подготвен е проект за нејзино микрофилмување кон чие реализирање треба да се пристапи оваа година /додека микрофилмувањето во СДБ во РСВР на СР Хрватска почна порано/. Освен тоа, системот на документалистичката обработка кој токму сега се воведува, ќе овозможи сукцесивно прочистување и ослободување на документацијата од баластот.